

"האם אני מבוזבז? להיפך, אני חושב שאני משוחרר!"

(המשך מעמוד 19)

רומה זה סימך היכר לאנטי-אמריקאיות. הפט"ר ריטיות שלך נגזרת לפי מידת התנגדותך לעניין הזה. ואז הם להסכמה שצריך לשנות את זה, ואז הם כבולים עליידי הפרנקוטיין שבעצם הם הקימו.

ידוע שג'ונסון רצה להכיר בסין, אבל הוא היה שותף ליצירת המעצורים שמנעו ממנו לעשות זאת.

● מיסלגתך תרמה הרבה לדמוני-זציה של אש"ף.

עד היום הזה, אפילו לומר את המילה פלס"טנינים או העם הפלסטיני... יש איזו שמרנות סמנטית בזאת. הפרדוקס הוא שמי ששכר את המחיצה הוא רווקא בגין, שהלך לעניין הזה וחתם — לא ככנות, או ככנות — שיש העם הפלסטיני ויש לו זכויות, וכל המושגים הללו...

● אבל אחריכך כתב מיכתב וקב בע שבעברית זה אחרת.

לעברית אין שום מעמד בינלאומי, כי סא-ראת וקארטר לא חתמו בעברית. זה לא תר-גום, זה זיוף לשוני. אפשר לומר שבהצהרת-בלפור המושג "בית לאומי ליהודים" זה איזה מושג-זקנים כזה. המילה "עם" — יש כל-כך הרבה תוכן למילה הזאת.

● איך אתה רואה את ההתפתחות בארץ? אמרת מה שאתה רואה בסוף התהליך. איך אתה רואה את הדרך מנקודה א' לנקודה ת'?

יש כמה התפתחויות. קודם כל, במידה שיש ערך למישראלים — אני לא חושב שמישראלים תורמים הרבה — אבל בכל זאת, יש רבים המוכנים לומר שבסניכות מסוימות צריך להידבר עם אש"ף. אלה שאומרים כן אולי לא רוצים במדינה פלסטינית, אבל כאופן דטרמיניסטי אנחנו יודעים שזה יהיה. איך זה יתורגם לתהליך הפוליטי?

טוב?

באים אנשי מכוון למחקר, שהמשתתפים בו הם ככל וזאת אנשי הורם המרכזי, ואומרים שבסוף התהליך, עם כל הזהירות, יכול להיות צד מצב שמדינה פלסטינית קטנה, שאין לה אמצעי-לחימה ושיש לה מחוייבות, שזה דבר שלא הכרח מוכרח להיות מסוכן.

● איך אתה חושב שזה יתורגם לתהליך פוליטי? אם אנחנו מסכימים מיום שיש תזוזה בסיסית ברעיונותיך הלו — ודעתי כדעתך בעניין זה — איך אתה חושב שזה יתורגם לעובי דות פוליטיות במערכת הפנימית?

טוב, מבקשים שני תנאים. קודם כל, העובדה שמיסלגת העבודה היא בממשלה מכנידה מאוד על התהליך הזה, כי היא נגזרת אחרי המנהיגות של הליכוד. בטוח שבאופוזיציה היא היתה מכיעה את עצי מה ביתר-חופשיות.

העובדה שאנשים שמדברים עם שימרון פרס באים ואומרים שברור שהוא ריאליסטי, גם לגבי אש"ף, אז אם כל אחד אומר את זה, אז למה הוא לא יאמר את זה? או ברור שהוא חושב שיש לזה התנגדות ברעיהקהל. מי יודע מה זה דעתיהקהל ה' זאת?

אני זוכר שנדהמת, בפעם הראשונה שבא-תי להיפגש עם ולטר ליפמן בווינגטון. היו לו מניסין של ליכוד. אז הוא אמר: "הדמוקרטיה היא יותר מדי חשובה מכדי להשאירה לדעתיהקהל". לימים הוא כתב את זה באחד הספרים: דעתיהקהל היא יותר מדי קיצונית בימי מילחמה, יותר מדי פייסנית בימי-שלום.

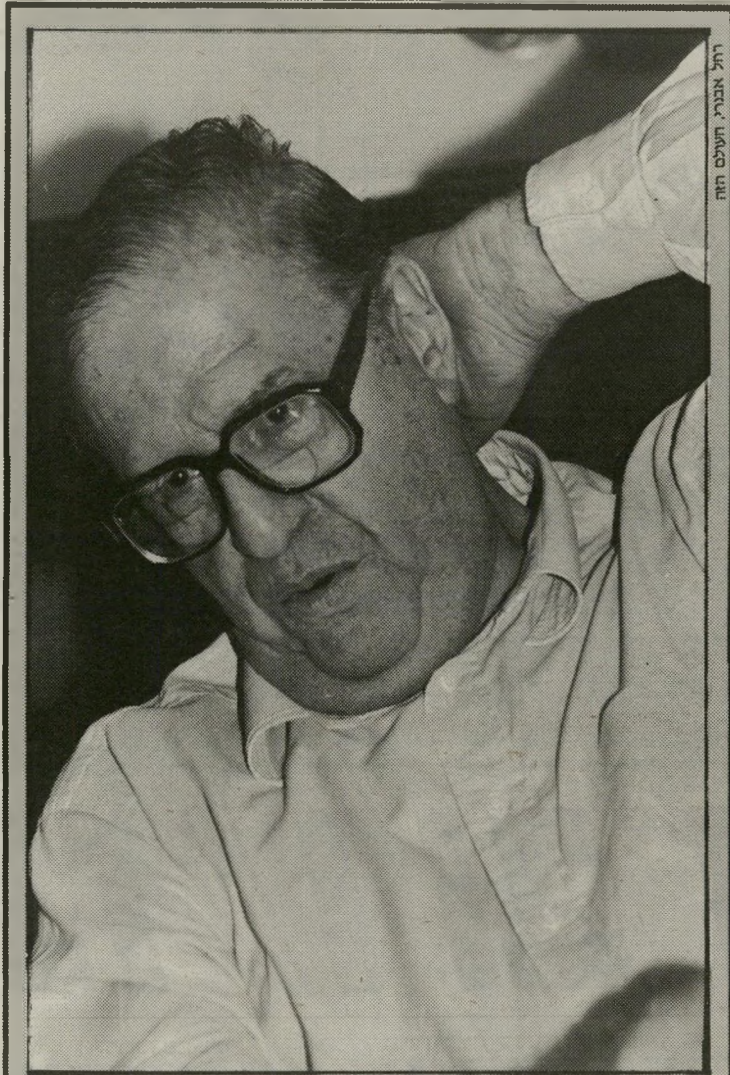
דעתיהקהל ממנה נציגים, כדי שהם יידעו את העניינים. היה לו המושג האליטיסטי הזה.

* ולטר ליפמן היה הפרשן המדיני מס' 1 בארצות-הברית, מחשובי בעלי הטורים בעי-חונות.

תום פרידמן, שסיפרו מביירות לירושלים הוא בסט-סלר בארצות-הברית, טילפן אלי כבהלה: הנה 70% של בוגרי-תיכון הם בעד טרנספר. אני אמרתי לו: תום, רוב היהודים היו נגד עשרת הדיברות ובעד עגליההוב. אבל אז היתה מנהיגות שקבעה את התוצאה. המישראלים הם גרועים, כי לדעתי הם

● תלוי מי המנהיג.

כן, כלומר כיוון שיש חלל של מנהיגות, או הפוטנציה של הרציונליות ברעיהקהל אינה באה לידי ביטוי. אבל מהלכים של ריאליזם... קראתי ראיון עם דן מרידור. ברור לאנשים רציניים שהמצב הקיים של השילטון בשטחים אינו יכול להחזיק מעמד. מה שמעניין אותי

שאלה: האם יש לזה דוגמה?

תשובה: אמרו לו לבן-גוריון שהמופת, האג' אמין אל-חוסייני, עשה כאן פוגרום. בן-גוריון אמר: "רווקא משום-כך אני רוצה לדבר איתו."

במיוחד זה שההנמקה שהוא הביא זה אינטרט ישראל, ולא נימוק אלטרואיסטי. לכן זה יותר משכנע. אם בכלל ניפרד מהשילטון הזה הכפיייתי (בשטחים), זה מפני שישראלים יגיעו למסקנה ששכרו יוצא בהפסדו.

● שום עם לא ויתר, לדעתי, על שום שטח, אלא כשיזה היה כדאי לו משום שזה הפך ליקר מדי.

● אתה לא חושב את עצמך קצת מבוזבז עכשיו?

אני לא יודע, כי אלמלא הייתי מכובזו הייתי יושב כאיום ממשהל שהרוב...

להיפך, אני חושב שאני משוחרר. על כל פנים, אני יכול להתבטא. אלה שמקשיבים

למה שאני אומר וחותר, מתרשמים שיותר כדאי להקשיב עכשיו, כי אני לא ככול על-ידי כל המחוייבויות הללו, ויש תהודה יותר גדולה. וכיוון שהמדיה הבינלאומיים פתוחים לפני, יש נירדוק מייטס ויש להמונד. יש לי גישה חופשית, ואני לא צריך לחשוב שאולי מה שאני אומר יחייב איזה קבינט שאני לא רשאי לחייב אותו, או מיפלגה שאני לא חייב... אני עושה את זה יותר טוב.

● איך המיפלגה שלך תחזור למו-טב?

אני לא רואה התאוששות כאן. יש שמועות על שתי נשירות (מהכנסת), על עווי ברעם שרוצה, שכמעט פרש, ושל ליבאי. אז זה לא מיקרה ששניהם בחבורת המתונים. אגב, כמידה שהיה כירסום, היה דווקא במחנה הזה. אין לנו בכנסת לא אבן ולא הראל, ועכשיו לא ליבאי, ולא עדי אמוראי ולא... אני רק זוכר את השמות האלו.

● איך אתה מסביר זאת? אתה אומר — ואני מסכים איתך — שד-עתיהקהל באופן בסיסי זה לעבר עמדות מתונות, בעוד שהמיפלגה שלך נחלשת, בכל אופן החלק היווני נחלש, לעומת הליכוד. זו סתירה.

אני חושב שהסתירה היא בתוך המיפלגה, שההשקפה האמיתית שלה היא יותר מתונה, אבל היא לא רוצה להביא את זה לידי ביטוי, מפני שהמומחים אמרו לה שזה יתגסק בנו בבחירות.

זה לא עמד במבחן. הרבה סבורים, ואני בתוכם, שמה שהציבור יכבד, וגם יגמול טו-בה, זה מי שיאמר דברים בטמפרמנט נמרץ, נועז וחושני. הציבור יותר מעוניין בחרשנות ובתעוזה של מנהיג מאשר בתוכן המצע שלו.

לכן, כיוון שיש אצלנו פרס ורביץ, וכיוון שהם כל-כך מסוייגים ומכופתרים בנושא הזה של השטחים... המישגה החמור ביותר של ה' מיפלגה היה לוותר על התחום המדיני, לפנות את השטח שהיה התחום הקלאסי של ההגמוני-יה של תנועת-העבודה מימי ארלוזורוב בע-צם, מהימים שווייצמן היה השליט, במשך 50 שנה. הוחלט לפנות את זה ולהעמיד הכל בידי הליכוד, ליצור מצב שבעולם כל דבר רישמי של מדיניות-החוק הוא ביטוי של "אף שעל". גם ראש-הממשלה, גם שר-החוק, גם סגן-שר-החוק, אפילו יושב-ראש הכנסת, כל אחד הוא במחנה הרוא.

בשיחה היחידה שהיתה לי עם בייקר אמר-תי: אתה שומע רק מחצית מהציבור. יש ציבור כזה, יש 1,240,000, שהצביעו בעד מצעים אני טייספוחיים. כלומר, אם מצרפים ביחד את 800,000 מצביעי מערך עם ר"ץ ושינוי וער-בים וכל זה, והנה יש מכוון מחקר שואמר שדווקא הסיפוח הוא גרוע, וקונפדרציה זה לא כל-כך בלתי-אפשרי וכו' — ולכן אתה שומע רק מחציתו של הנוף. אבל הוא אמר לי כי מיטב טכסאסי: כן, אבל זו לא אשמתי, אלא אשמתכם. אתם החלטתם להיערך כך. אתם נערכים כפי שאתם נערכים. אנחנו רואים רק את מה שיש.

פקידי המימשל — זה לא נכון לומר שהם כל-כך אוהדים את שמיר. אבל הם אומרים: זהו המישחק היחיד שיש בעיר, זה כל מה שיש. אנחנו לא יכולים להתייחס למה שאיננו בעל-מעמד.

לכן המישגה הגדול ביותר אחרי הבחירות זה לא היה רק להיכנס לממשלה, אלא להיכנס לממשלה בלי דריסת-רגל במדיניות-החוק, ר על רקע של נחיתות. זה אבסורד גדול.

● אולי האמריקאים אומרים כמו שאמר בן-גוריון לגבי המופתי: בוא נדבר עם הקיצוני דווקא.

אולי יש גם... אני חושב שהם יתאכזבו. הם מסיקים גם מדרהגול וגם מניקסון ואולי גם מבגין. אני לא חושב שזה נכון. שמיר וארנס הם טריטוריאליסטים כנים. אני חושב שיש גם אידיאליזציה של בגין. הוא ויתר על סיני

(המשך בעמוד 36)